

Rapport

Datum: 19 januari 2006

Rapportnummer: 2006/016

Klacht

Op 27 mei 2004 heeft verzoeker een eenzijdig verkeersongeval gehad. Ambtenaren van het regionale politiekorps Groningen zijn ter plaatse geweest. Verzoeker klaagt erover dat de betrokken ambtenaren hem:

tijdens zijn aanhouding op de grond hebben gegooid en hebben geboeid, terwijl hij letsel had opgelopen tijdens het verkeersongeval;

onheus hebben bejegend door te suggereren dat hij een drugsverslaafde was;

hebben gevraagd het proces-verbaal ter zake het verkeersongeval te ondertekenen zonder hem hiertoe te horen.

Beoordeling

Algemeen

1. Op 27 mei 2004 verloor verzoeker de controle over de door hem bestuurde auto, waardoor hij met zijn auto naast de snelweg belandde. De politie kwam ter plaatse en constateerde dat verzoeker bebloede handen en nekkachten had. Volgens verzoeker verkeerde hij in een shocktoestand en had hij gekneusde ribben en andere verwondingen opgelopen.

Toen de politieambtenaren verzoeker lieten weten dat de ambulance ter plaatse zou komen, gaf verzoeker aan geen klachten meer te hebben en liet hij weten dat hij geen medische hulp wenste.

De ambulance kwam toch ter plaatse, en na het eerste onderzoek door het ambulancepersoneel werd het noodzakelijk geacht dat verzoeker ter controle naar het ziekenhuis zou worden overgebracht. Verzoeker weigerde echter om mee te gaan.

Omdat verzoeker bij de betrokken ambtenaren bekend stond als drugsgebruiker en hij nogal vreemd reageerde, rees bij hen het vermoeden dat hij drugs of medicijnen had gebruikt. Bovendien bleek bij navraag dat verzoekers rijbewijs ongeldig was verklaard.

Verzoeker werd als verdacht van het rijden onder invloed van verdovende middelen aangehouden, maar hij weigerde volgens de politie mee te gaan naar het politiebureau. De politieambtenaren stellen dat zij verzoeker vervolgens hebben gewaarschuwd, waarna zij hem met dwang onder controle hebben gebracht en geboeid hebben overgebracht naar het politiebureau. Op het politiebureau wenste verzoeker volgens de politie geen verklaring af te leggen, en werd hij kort daarna in vrijheid gesteld.

2. In zijn brief van 9 juni 2004 aan de politie klaagde verzoeker erover dat politieambtenaren hem op 27 mei 2004 bij zijn aanhouding op het wegdek hebben gegooid, dat zij tegen hem hebben gezegd dat hij een drugsverslaafde was en dat hij een proces-verbaal moest ondertekenen terwijl hij niet was gehoord.

3. Bij brief van 28 december 2004 adviseerde de klachtencommissie de korpsbeheerder verzoekers klachten ongegrond te verklaren.

De commissie had geconstateerd dat uit het ingestelde onderzoek niet was gebleken dat door de betrokken ambtenaren disproportioneel geweld was gebruikt. Toen verzoeker bleef weigeren mee te werken aan zijn aanhouding, hebben de betrokken ambtenaren enig fysiek geweld tegen verzoeker gebruikt en is hij geboeid. De commissie was van oordeel dat het aan verzoekers eigen gedrag te wijten was dat de politie geweld moest toepassen.

Voorts was uit het onderzoek gebleken dat verzoeker bij de betrokken ambtenaren ambtshalve bekend stond als gebruiker van verdovende middelen. Omdat verzoeker vreemd reageerde op hun vragen, was het vermoeden gerezen dat verzoeker wellicht verdovende middelen had gebruikt. Naar het oordeel van de commissie hebben de betrokken ambtenaren terecht gebruik gemaakt van hun kennis dat verzoeker een drugsgebruiker was. Bovendien had verzoeker in zijn klacht niet betwist dat hij een drugsgebruiker is en heeft hij geen gevolg gegeven aan de uitnodiging om door de commissie te worden gehoord, zodat hem geen vragen konden worden gesteld. De commissie oordeelde dat de betrokken ambtenaren zorgvuldig en professioneel hebben gehandeld.

Ten slotte was het de commissie tijdens het onderzoek gebleken dat de betrokken ambtenaren hebben geprobeerd verzoeker te horen over de aanrijding, en dat verzoeker geen verklaring wenste af te leggen. Alhoewel verzoeker dit ontkende, achtte de commissie het door de betrokken ambtenaren opgemaakte proces-verbaal doorslaggevend. Van onbehoorlijk handelen was niet gebleken, aldus de commissie.

4. Bij brief van 14 januari 2005 deelde de korpsbeheerder verzoeker mee dat hij op grond van de aan hem uitgebrachte rapportage en het advies van de klachtencommissie, dat hij onverkort overnam, had besloten verzoekers klachten ongegrond te verklaren.

I. Ten aanzien van de aanhouding

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Groningen hem tijdens zijn aanhouding op 27 mei 2004 op de grond hebben gegooid en hem hebben geboeid, terwijl hij letsel had opgelopen tijdens het verkeersongeval.

Volgens verzoeker was hij als gevolg van de shocktoestand en zijn verwondingen niet in staat snel genoeg te reageren en hebben de politieambtenaren hem op het wegdek gegooid.

2.1. De korpsbeheerder heeft bij brief van 12 mei 2005 aan de Nationale ombudsman gesteld dat op het moment dat de betrokken ambtenaren J. en B. naar aanleiding van een melding ter plaatse kwamen, verzoeker zich op de bestuurderszitplaats van de auto bevond. Verzoekers handen waren bebloed, maar er werden geen bloedende wonden waargenomen. Verder klaagde verzoeker over pijn aan zijn nek en rug en hield hij met zijn rechterhand zijn linkerschouder vast. Het ambulancepersoneel kwam ter plaatse, maar verzoeker weigerde zich voor onderzoek te laten overbrengen naar het ziekenhuis, aldus de korpsbeheerder.

De korpsbeheerder heeft gesteld dat verzoeker voorts was meegedeeld dat hij was aangehouden wegens het vermoedelijk rijden onder invloed en het besturen van een voertuig terwijl zijn rijbewijs was ingevorderd, en dat hij te kennen gaf niet mee te willen werken. Ondanks dat de politieambtenaren verzoeker meerdere malen hadden verzocht en gevorderd om mee te gaan, gaf verzoeker telkenmale aan niet mee te zullen werken. Aan verzoeker is meegedeeld dat, indien hij niet zelf uit de auto zou komen, de politieambtenaren hem uit de auto zouden halen, aldus de korpsbeheerder.

Vervolgens heeft politieambtenaar G., die inmiddels was gearriveerd, verzoeker bij zijn rechterarm vastgepakt met de bedoeling hem uit de auto te trekken. Verzoeker bewoog zich echter in tegengestelde richting en verzette zich daarmee fysiek tegen de aanhouding, aldus de korpsbeheerder. Terwijl G. verzoeker bij zijn linkerarm vasthield, pakte verzoeker met zijn rechterhand een autoradio, waarmee hij de indruk wekte de radio naar de politieambtenaren te gooien. Politieambtenaar J. heeft verzoeker vervolgens bij zijn rechterarm gepakt, waarna G. en J. verzoeker uit de auto hebben getrokken en naar de grond hebben gebracht. Verzoeker is ten behoeve van het transport geboeid, waarna hij is overgebracht naar het politiebureau, aldus de korpsbeheerder.

Het gebruikte geweld bestond slechts uit het trekken aan verzoekers armen en uit het met enige dwang gecontroleerd naar de grond brengen van verzoeker. Er is volgens de korpsbeheerder geen sprake van geweest dat verzoeker uit een staande positie in één keer op de grond is gegooid, waarbij hij vol met zijn borst en hoofd op het asfalt terecht is gekomen.

De korpsbeheerder acht de klacht ongegrond.

2.2. In een door de korpsbeheerder meegestuurde mutatie van 27 mei 2004 staat onder meer het volgende vermeld:

"Tp aangekomen zagen rapp's een totaal vernielde grijze Nissan (...) in de groenstrook staan. Als bestuurder in het voertuig zat verdachte F. (VE). (...)

Hem vervolgens na de zorg van het ambulancepersoneel aangehouden terzake art. 8 lid 1 WvW. Hij wilde ook niet (geheel volgens verwachtingen overigens) met rapp.'s mee. Hem de keus gegeven, maar wilde niet vrijwillig. Hem derhalve met gepaste dwang onder controle gebracht en geboeid in ons dienstvoertuig gezet."

2.3. In een door de korpsbeheerder meegestuurd proces-verbaal staat onder meer het volgende vermeld:

"TER PLAATSE

Wij, eerste en tweede verbalisant, zagen ter plaatse op de A7 (...) een grijze Nissan (...) in de groenstrook staan. (...) Wij (...) zagen dat de bestuurder van het voertuig nog in de auto zat op de bestuurdersplaats. (...)

AANHOUDING VERDACHTE F.

(...) Hierop hebben wij (...) samen met de collega's U. en G. de verdachte aangehouden. De verdachte gaf aan dat hij niet van plan was om met ons mee te gaan en ging dus niet vrijwillig met ons mee. Hij bood verzet door zich in een andere richting te bewegen dan wij wilden. Hierna hebben wij de verdachte onder controle gebracht en geboeid in ons dienstvoertuig geplaatst."

3. Betrokken ambtenaar G. heeft op 11 juli 2005 verklaard dat hij naar aanleiding van een melding van een ongeval ter plaatse is gegaan, en aldaar verzoeker, twee politieambtenaren en ambulancepersoneel aantrof. Het ambulancepersoneel wilde verzoeker meenemen naar het ziekenhuis, maar verzoeker wilde dit niet.

Verzoeker maakte een rare indruk op G. Hij was heel rustig, dan weer agressief en sprong van de hak op de tak. Verzoeker leek onder invloed van alcohol, drugs of medicijnen, maar hij rook niet naar alcohol, aldus G. Politieambtenaar J. had van de meldkamer doorgekregen dat verzoeker bekend stond als een harddrugsgebruiker en dat verzoekers rijbewijs was ingevorderd, aldus G. Hierop besloten de ambtenaren hem aan te houden.

Volgens G. hebben ze verzoeker duidelijk gemaakt dat hij zou worden aangehouden omdat hij waarschijnlijk drugs had gebruikt en dat zijn rijbewijs was ingevorderd, en hebben ze verzoeker meerdere malen gevraagd om met hen mee te gaan. Verzoeker wilde absoluut niet mee en zei dit ook, aldus G. Vervolgens is verzoeker voor de keuze

gesteld om vrijwillig mee te gaan of om uit de auto gehaald te worden. Nadat verzoeker was verteld dat het de laatste keer was dat hij werd gewaarschuwd, heeft G. verzoeker bij zijn arm gepakt. G. heeft verklaard dat hij toen zag dat verzoeker met zijn andere arm een autoradio pakte die hij naar hen toe wilde gooien. Een collega van G. heeft toen verzoekers andere arm gepakt, waarna ze verzoeker uit de auto hebben gehaald en direct op de grond hebben gelegd, hetgeen volgens G. niet hard gebeurde. Politieambtenaar U. heeft verzoeker vervolgens geboeid. Volgens G. verzette verzoeker zich op dat moment niet.

G. heeft gesteld dat verzoeker geboeid is overgebracht naar het politiebureau, omdat verzoeker zich agressief gedroeg. Volgens G. kon verzoeker op dat moment een gevaar voor hen of voor zichzelf zijn, en zat er geen gaas of hek in de auto tussen de voor - en achterbanken.

4. Betrokken ambtenaar U. heeft op 11 juli 2005 onder meer verklaard dat toen zij samen met haar collega G. ter plaatse kwam verzoeker verdwaasd in zijn auto zat. Hij had bloed aan zijn handen en greep naar zijn schouder. Verder reageerde verzoeker wazig en hij werd soms zonder aanleiding agressief. Toen het ambulancepersoneel ter plaatse was, gaf verzoeker aan dat hij geen pijn meer had en hij wilde niet geholpen worden.

Nadat was besloten dat verzoeker aangehouden moest worden, is verzoeker verteld dat de politieambtenaren hem mee wilden nemen naar het politiebureau omdat hij een auto had bestuurd terwijl zijn rijbewijs was ingevorderd en wegens het vermoeden dat verzoeker harddrugs had gebruikt. Hierop reageerde verzoeker boos, aldus U.

Volgens U. reageerde verzoeker in het geheel niet op de verzoeken om mee te gaan naar het politiebureau, ondanks dat hem meerdere malen was uitgelegd dat hij niet in zijn auto kon blijven zitten, dat hij was aangehouden en dat hij anders uit de auto zou worden gehaald. Op een gegeven moment pakte verzoeker een autoradio, en het leek alsof hij daarmee wilde gooien of slaan. De politieambtenaren G. en J. hebben verzoeker ieder bij een arm gepakt, hem uit de auto gehaald en hem naast de auto op de grond gelegd. Vervolgens heeft U. verzoeker geboeid. Volgens U. heeft verzoeker zich fysiek en verbaal verzet toen hij uit de auto werd gehaald, maar is het niet tot een vechtpartij gekomen. Tijdens het transport naar het politiebureau bleef verzoeker geboeid vanwege de veiligheid voor de politieambtenaren en voor hemzelf, omdat hij zich verzette en dreigde met de autoradio, aldus U.

5. Betrokken ambtenaar J. heeft op 11 juli 2005 verklaard dat toen hij verzoeker aantroef, verzoeker bloed aan zijn handen had en neklachten had, maar dat verzoeker geen ambulance wilde en zeker niet naar het ziekenhuis toe wilde.

J. heeft aangegeven dat hem een vreemd gevoel becroop vanwege het gedrag van verzoeker. J. had geen alcohollucht waargenomen en dacht dat verzoeker misschien drugs

of medicijnen had gebruikt.

Nadat was besloten dat verzoeker was aangehouden, is dit verzoeker meerdere malen meegedeeld en is hem gezegd dat hij mee moest gaan, maar verzoeker wilde dit niet, aldus J. Volgens J. hebben ze verzoeker gezegd dat het beter zou zijn als hij vrijwillig uit zijn auto zou komen, en dat wanneer hij dit niet zou doen, ze hem uit de auto moesten halen. Ook toen wilde verzoeker niet de auto uitkomen.

Op een gegeven moment heeft collega G. verzoeker bij zijn arm gepakt, waarop verzoeker een autoradio pakte waarmee hij hen wilde slaan, aldus J. Toen heeft J. verzoeker bij zijn andere arm gepakt en is verzoeker op de grond gelegd. J. heeft expliciet verklaard dat verzoeker niet op de grond is gegooid maar gelegd. De politieambtenaren hadden verzoeker onder controle, hebben zijn armen achter zijn rug gebracht en politieambtenaar U. heeft verzoeker geboeid. Volgens J. pleegde verzoeker verbaal en fysiek verzet toen ze hem uit de auto haalden. Verzoeker bewoog zich duidelijk in een andere richting dan waarin de politieambtenaren hem wilden brengen.

6. In reactie op de verklaringen van de betrokken ambtenaren heeft verzoeker bij brief van 7 augustus 2005 gesteld dat het niet juist is dat hij nog in de auto zat toen de politie hem had aangehouden. Volgens verzoeker lag de auto op zijn kop in de sloot, zodat hij er helemaal niet meer in kon zitten.

Voorts is het volgens verzoeker een pure leugen dat hij de politieambtenaren met een autoradio wilde slaan en had hij in de betreffende auto niet eens een autoradio.

Volgens verzoeker werden - zonder waarschuwing - zijn benen onder hem vandaan geschopt, waardoor hij met volle kracht met zijn borstkas op het wegdek terecht kwam.

Beoordeling

Ten aanzien van het gebruik van geweld

7. Het evenredigheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen voor het bereiken van een doel een middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel.

Dit beginsel brengt mee dat de uitoefening van geweld door een politieambtenaar moet voldoen aan vereisten van subsidiariteit en proportionaliteit. Dit betekent dat de geweldsuitoefening noodzakelijk moet zijn en een minder ingrijpend middel niet voorhanden is.

8. Vast is komen te staan dat verzoeker heeft geweigerd om ter controle met de ambulance mee te gaan naar het ziekenhuis.

Verder is vast komen te staan dat verzoeker na zijn aanhouding door twee politieambtenaren naar de grond is gewerkt, waarna hij is geboeid en is overgebracht naar het politiebureau.

De Nationale ombudsman overweegt allereerst dat er hier sprake was van de toepassing van geweld. Onder geweld wordt immers elke dwangmatige kracht verstaan, die wordt uitgeoefend op personen of zaken en die van meer dan geringe betekenis is (zie Achtergrond, onder 1.1.). Het feit dat verzoeker naar de grond is gewerkt, betekent dat er dwangmatige kracht van meer dan geringe betekenis is gebruikt, op welke wijze dit dan ook heeft plaatsgevonden.

9. Voorts staan de lezingen van verzoeker en de politie over de wijze waarop verzoeker is aangehouden lijnrecht tegenover elkaar. Volgens verzoeker bevond hij zich niet in zijn auto toen de politie arriveerde en is hij door de politieambtenaren op het wegdek gesmeten. Volgens de politie zat verzoeker wel in zijn auto en wilde hij niet meewerken aan zijn aanhouding, waarna hij met dwang uit de auto is gehaald en naar de grond is gewerkt.

Gelet op het feit dat de verklaringen van de drie betrokken ambtenaren eensluidend zijn én deze overeenkomen met hetgeen in de mutatie en het proces-verbaal is vermeld, acht de Nationale ombudsman de lezing van de politie aannemelijker dan de lezing van verzoeker. De Nationale ombudsman gaat er dan ook van uit dat verzoeker in zijn auto zat toen de politie ter plaatse kwam, en dat hij ondanks diverse verzoeken en waarschuwingen niet wilde meewerken aan zijn aanhouding.

De Nationale ombudsman acht het voorts aannemelijk dat verzoeker bij zijn arm is gepakt door een politieambtenaar en dat hij toen zijn autoradio heeft gepakt en hiermee dreigde te gooien, aangezien dit door de drie betrokken ambtenaren is verklaard.

In een dergelijke situatie acht de Nationale ombudsman het noodzakelijk dat de politie geweld uitoefent ter afwending van het gevaar en om de verdachte na de aanhouding daadwerkelijk over te kunnen brengen naar het politiebureau. De Nationale ombudsman acht het alleszins redelijk dat verzoeker, na diverse malen gewaarschuwd te zijn, door twee politieambtenaren uit de auto is getrokken. Dat verzoeker vervolgens naar de grond is gewerkt, was het meest voor de hand liggend, nu verzoeker zich fysiek tegen zijn aanhouding verzette en hij uit de auto was getrokken.

De Nationale ombudsman komt op grond van het voorgaande tot de conclusie dat niet kan worden gezegd dat er meer geweld is gebruikt dan noodzakelijk. Evenmin is de Nationale ombudsman gebleken dat er een minder ingrijpend middel voorhanden was. Het feit dat verzoeker bij het ongeval letsel had opgelopen, doet hieraan niet af. Uit het feit dat verzoeker heeft geweigerd mee te gaan met de ambulance leidt de Nationale

ombudsman af dat het wel meeviel met verzoekers letsel en bovendien heeft verzoeker ruimschoots de gelegenheid gekregen om zelf uit de auto te komen en mee te werken.

Hiermee heeft de politie niet in strijd met het evenredigheidsvereiste gehandeld.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

Ten aanzien van het boeien

10. Ten overvloede overweegt de Nationale ombudsman dat uit de stukken niet is gebleken dat de betrokken ambtenaren het geweldgebruik hebben gemeld, terwijl de Ambtsinstructie dit wel vereist (zie Achtergrond, onder 1.2.). Dat de politieambtenaren dit niet hebben gedaan, is niet juist.

11. Behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen heeft een ieder recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam.

12. Het boeien van een persoon betekent een inbreuk op het recht op onaantastbaarheid van het lichaam, welk recht in artikel 11 van de Grondwet is neergelegd (zie Achtergrond, onder 3.). Bij of krachtens de wet kunnen beperkingen op dit grondrecht worden gemaakt. Ten aanzien van personen aan wie rechtens de vrijheid is ontnomen, is in artikel 15, vierde lid, van de Grondwet meer in het algemeen bepaald dat zij kunnen worden beperkt in de uitoefening van hun grondrechten voor zover deze zich niet met de vrijheidsontneming verdraagt. Ook in artikel 8 van het Europees verdrag voor de rechten van de mens (EVRM) is bepaald dat een inbreuk op ieders recht op respect voor zijn privéleven - waaronder mede wordt verstaan zijn lichamelijke integriteit - moet zijn voorzien bij wet (zie Achtergrond, onder 4.).

In artikel 22 van de Ambtsinstructie is bepaald dat de ambtenaar een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, ten behoeve van het vervoer handboeien kan aanleggen. Dit is slechts mogelijk indien de feiten of omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen met het oog op gevaar voor ontvluchting, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden (zie Achtergrond, onder 2.1.).

In de Ambtsinstructie ligt aldus besloten dat het standaard aanleggen van handboeien tijdens het vervoer van een arrestant naar het politiebureau onjuist is. De politieambtenaar moet van geval tot geval de afweging maken of de aanwezige veiligheidsrisico's het toepassen van deze maatregel naar redelijk inzicht rechtvaardigen. In de Nota van Toelichting op de Ambtsinstructie is in dit verband opgenomen dat de vraag of het omlaggen van handboeien in verband met de veiligheidsrisico's nodig is, afhangt van de omstandigheden die samenhangen met de persoon van de arrestant, de inrichting van de (dienst)auto, de situatie waarin wordt vervoerd en het ontbreken van de mogelijkheden om op andere wijze, met minder ingrijpende maatregelen een veilig transport te waarborgen

(zie Achtergrond, onder 2.2.).

13. Allereerst overweegt de Nationale ombudsman dat verzoeker vreemd gedrag vertoonde. Alhoewel hij gewond leek, en het ambulancepersoneel hem ter controle mee wilde nemen naar het ziekenhuis, weigerde hij elke hulp en wilde hij niet meegaan. Voorts keek hij vreemd en wazig uit zijn ogen, en reageerde hij vreemd door zonder aanleiding agressief te reageren. De betrokken ambtenaren dachten dat verzoeker onder invloed was van medicijnen of verdovende middelen. Bovendien was het de politieambtenaren bekend dat verzoeker als harddrugsgebruiker bekend stond. Gelet op deze informatie kon verzoekers gedrag als onberekenbaar worden aangemerkt.

Verder is het de Nationale ombudsman gebleken dat verzoeker zich verzette tegen zijn aanhouding en zich in tegengestelde richting bewoog. Bovendien dreigde hij met zijn autoradio te gooien.

Gelet hierop vormde verzoeker een gevaar voor de politieambtenaren en kan het aanbrengen van handboeien als noodzakelijk worden aangemerkt. Hiermee heeft de politie niet gehandeld in strijd met het recht op onaantastbaarheid van het lichaam.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

II. Ten aanzien van de bejegening

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat politieambtenaren hem onheus hebben bejegend door te suggereren dat hij een drugsverslaafde was.

2.1. De korpsbeheerder heeft in zijn brief aan de Nationale ombudsman gesteld dat de betrokken ambtenaren ter plaatse constateerden dat verzoeker traag reageerde op de aan hem gestelde vragen en dat hij verdoofd uit zijn ogen keek. Bovendien bewoog verzoeker traag en reageerde hij niet op pijnprikkels. Op vragen van politieambtenaren en ambulancepersoneel reageerde verzoeker agressief, aldus de korpsbeheerder.

Nadat de politieambtenaren contact met de meldkamer hadden gehad, was gebleken dat op verzoeker "gevarenklasse 2" van toepassing was, hetgeen betekent dat verzoeker bekend staat als drugsgebruiker.

Deze feiten leidden ertoe dat verzoeker werd verdacht van het rijden onder invloed van verdovende middelen, hetgeen hem ter plaatse door de politieambtenaren is meegedeeld. Verzoeker werd er niet van beschuldigd een drugsgebruiker te zijn, aldus de korpsbeheerder. Er werd slechts gezegd dat het de politie bekend was dat verzoeker drugsgebruiker was en dat moest worden onderzocht of verzoeker op dat moment onder invloed van drugs verkeerde, aldus de korpsbeheerder.

De korpsbeheerder acht de klacht ongegrond.

2.2. In een door de korpsbeheerder meegestuurde mutatie van 27 mei 2004 staat onder meer het volgende vermeld:

"Aangezien VE ambtshalve bekend staat als drugsgebruiker en hij nogal vreemd reageerde (traag in zijn handelingen/geen pijngrens/spreken met dubbele tong) hadden rapp's het vermoeden dat hij mogelijk ook drugs had gebruikt. Geen alcoholindicatie."

2.3. In een door de korpsbeheerder meegestuurd proces-verbaal van aanhouding van 27 mei 2004 staat onder meer het volgende vermeld:

"Wij kregen het vermoeden dat de bestuurder onder invloed was van een bepaalde stof. Dit concludeerden wij uit het feit dat de bestuurder erg traag was. Tevens reageerde hij vreemd doordat hij niet onderzocht wilde worden in het ziekenhuis. (...)

De bestuurder reageerde totaal niet op de pijnprikkels en de blauwe plekken op zijn linkerbovenarm. Hij voelde niets. Ambtshalve is ons, verbalisanten, bekend dat deze bestuurder een drugsgebruiker is."

3. In reactie op het standpunt van de korpsbeheerder heeft verzoeker bij brief van 4 juni 2005 gesteld dat hij als gevolg van het ongeval enige tijd het bewustzijn was verloren en na enige tijd weer enigszins aanspreekbaar was. Toen de politieambtenaren ter plaatse kwamen, moest verzoeker naar eigen zeggen meteen allerlei verklaringen afleggen, terwijl hij nog niet helemaal helder was.

De politieambtenaren legden dit volgens verzoeker direct uit alsof er sprake was van drugsgebruik. Verzoeker heeft gesteld dat hij ter plaatse heeft gezegd dat hij beslist geen drugsgebruiker was en dat hij ook niet zo behandeld wenste te worden.

Ten aanzien van het niet meewerken aan de bloedproef heeft verzoeker aangegeven dat hij alleen maar heeft gezegd dat hij beslist niet tegen injectienaalden kon, hetgeen de politieambtenaren hebben uitgelegd als een weigering om mee te werken aan een bloedproef.

4. Betrokken ambtenaar G. heeft op 11 juli 2005 onder meer verklaard dat is aangenomen dat verzoeker een drugsgebruiker is omdat dit achter zijn naam stond in HKS. Verder was zijn gedrag zodanig dat de politieambtenaren dachten dat verzoeker drugs kon hebben gebruikt. Verzoeker leek onder invloed van alcohol, drugs of medicijnen, maar hij rook niet naar alcohol, aldus G.

G. heeft verklaard dat hij niet tegen verzoeker heeft gezegd dat hij drugsgebruiker was. G. geloofde dat zijn collega J. tegen verzoeker heeft gezegd dat hij bekend stond als drugsgebruiker, maar G. was er niet bij toen J. dit zou hebben gezegd.

5. Betrokken ambtenaar U. heeft op 11 juli 2005 verklaard dat politieambtenaar J. met de meldkamer belde om door te geven dat verzoeker niet mee wilde met de ambulance, en toen te horen kreeg dat verzoeker bekend staat als harddrugsgebruiker. Toen de politieambtenaren dit hoorden, dachten ze dat verzoekers gedrag misschien door drugsgebruik werd veroorzaakt, aldus U.

U. stelde dat zij niet meer wist wat J. had gezegd toen hij te horen had gekregen dat verzoeker als harddrugsgebruiker bekend staat, en ze wist ook niet meer of verzoeker het had gehoord.

6. Betrokken ambtenaar J. heeft op 11 juli 2005 verklaard dat verzoeker het ene moment heel traag in zijn bewegingen was en traag uit zijn ogen keek en hij het andere moment verbaal agressief was. J. heeft aangegeven dat hem een vreemd gevoel bekwam. J. nam geen alcohol mee, en dacht dat hij misschien drugs of medicijnen had gebruikt. Volgens J. had verzoeker een bepaalde blik in zijn ogen waardoor het leek of hij er niet helemaal bij was. Verzoeker reageerde heel verschillend op de dingen die gebeurden, aldus J.

Voorts heeft J. verklaard dat hij contact op had genomen met de meldkamer, omdat verzoeker niet met de ambulance meewilde, en toen te horen kreeg dat verzoeker bekend staat als een harddrugsgebruiker en dat verzoekers rijbewijs ongeldig was verklaard.

J. heeft gesteld dat hij de informatie van de meldkamer eerst met zijn collega's heeft besproken en dat ze besloten om verzoeker aan te houden. Vervolgens heeft J. tegen verzoeker gezegd dat ze vermoedden dat hij een stof had gebruikt waardoor de rijvaardigheid kon worden beïnvloed en dat hij had gereden terwijl zijn rijbewijs was ingevorderd. J. wist niet meer welke woorden hij letterlijk had gebruikt.

Beoordeling

7. Het vereiste van correcte bejegening houdt onder meer in dat bestuursorganen burgers als mens respecteren en hen beleefd behandelen.

8. Gelet op de verklaringen van de betrokken ambtenaren en hetgeen in de mutatie en het proces-verbaal is opgenomen, is vast komen te staan dat verzoeker in HKS bekend stond als drugsgebruiker en dat deze informatie door de meldkamer aan betrokken ambtenaar J. is doorgegeven.

Voorts hebben alledrie de betrokken ambtenaren verklaard dat verzoekers gedrag vreemd was en dat het leek alsof hij onder invloed van verdovende middelen of medicijnen was. Gelet hierop acht de Nationale ombudsman het niet onredelijk dat J. tegen verzoeker heeft gezegd dat verzoeker als drugsverslaafde bekend staat, dan wel woorden met een soortgelijke strekking heeft gebruikt. Hiermee is niet gehandeld in strijd met het vereiste

van correcte bejegening.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

III. Ten aanzien van het proces-verbaal

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat politieambtenaren hem hebben gevraagd het proces-verbaal ter zake het verkeersongeval te ondertekenen zonder hem hiertoe te horen.

2.1. De korpsbeheerder heeft de Nationale ombudsman laten weten dat op het politiebureau proces-verbaal tegen verzoeker is opgemaakt wegens het weigeren van een bloedproef en wegens het besturen van een motorvoertuig terwijl het rijbewijs was ingevorderd. Volgens de korpsbeheerder is verzoeker in de gelegenheid gesteld een verklaring af te leggen, maar heeft verzoeker te kennen gegeven dat hij in het geheel

geen verklaring wilde afleggen en dat hij geen enkel document wenste te ondertekenen.

Zoals ook al op de plaats van aanhouding bleek, wenste verzoeker nergens aan mee te werken, aldus de korpsbeheerder.

Nadat verzoeker had meegedeeld dat hij geen verklaring wenste af te leggen, hebben de politieambtenaren J. en B. hem gevraagd of hij ervoor wilde tekenen dat hij geen verklaring wenste af te leggen, hetgeen ook door verzoeker werd geweigerd.

De korpsbeheerder concludeerde dat er dus geenszins sprake van is geweest dat verzoeker niet in de gelegenheid is gesteld een verklaring af te leggen of dat hij een proces-verbaal moest ondertekenen zonder te zijn gehoord.

De korpsbeheerder acht de klacht ongegrond.

2.2. In een door de korpsbeheerder meegestuurde mutatie van 27 mei 2004 staat onder meer het volgende vermeld:

"PV aanhouding is opgemaakt. VE gehoord omstreeks 14:07. Wilde niets verklaren en werkte dus totaal niet mee aan het onderzoek. PV zal hiervoor opgemaakt worden."

2.3. In een door de korpsbeheerder meegestuurd proces-verbaal van 27 mei 2004, opgemaakt door de betrokken ambtenaren J. en B., staat onder meer het volgende vermeld:

"OPMERKING VERBALISANTEN:

De verdachte wenst in het geheel geen verklaring af te leggen en wil hiervoor ook niet tekenen. Verdachte werkte in het totaal niet mee aan het onderzoek."

3. Betrokken ambtenaar G. heeft op 11 juli 2005 onder meer verklaard dat verzoeker op het politiebureau helemaal niet wilde verklaren wat er was gebeurd. Samen met politieambtenaar U. heeft G. met verzoeker gesproken over het voorval. Zij hebben hem niet officieel gehoord, maar hebben hem wel de kans gegeven om zijn verhaal te doen. Verzoeker was heel recalcitrant, aldus G. Volgens G. wilde verzoeker ook niets ondertekenen.

4. Betrokken ambtenaar U. heeft op 11 juli 2005 verklaard dat haar collega's B. en J. verzoeker hebben gehoord en dat zij daar geen bemoeienis mee heeft gehad.

Verder verklaarde U. nog dat verzoeker telkens zei "ik wens niets te verklaren", of hij gaf op andere wijze aan dat hij niet wilde meewerken.

5. Betrokken ambtenaar J. heeft verklaard dat toen zijn collega B. en hij op het politiebureau aankwamen, verzoeker al in de ophoudkamer zat. Zij wilden zijn verklaring gaan opnemen, maar verzoeker wilde hieraan niet meewerken. Volgens J. hebben ze verzoeker voldoende gelegenheid geboden om een verklaring af te leggen en zijn verhaal te doen, maar verzoeker wilde dit niet.

Beoordeling

6. Gelet op de mutatie, het proces-verbaal van aanhouding en de verklaringen van de betrokken ambtenaren acht de Nationale ombudsman het niet aannemelijk dat verzoeker geen gelegenheid heeft gekregen om een verklaring af te leggen.

De Nationale ombudsman gaat er dan ook van uit dat verzoeker door de betrokken ambtenaren J. en B. is gevraagd een verklaring af te leggen, maar dat hij weigerde iets te verklaren. Vervolgens hebben de betrokken ambtenaren verzoeker gevraagd zijn verklaring dat hij weigerde te verklaren te ondertekenen. Ook dit heeft verzoeker geweigerd.

De klacht van verzoeker mist derhalve feitelijke grondslag.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Groningen, is niet gegrond ten aanzien van:

het geweldgebruik en het gebruik van handboeien;

de bejegening;

het proces-verbaal van verhoor.

Onderzoek

Op 21 januari 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer F. te V., met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Groningen.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Groningen (de burgemeester van Groningen), werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

In verband met zijn verantwoordelijkheid voor het justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was.

De genoemde hoofdofficier maakte van deze gelegenheid geen gebruik.

Tevens is de betrokken ambtenaren B., U. en J. om inlichtingen verzocht en zij hebben een verklaring afgelegd.

Vervolgens werd verzoeker in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De korpsbeheerder, verzoeker en de betrokken ambtenaren gaven binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschrift van 20 januari 2005 met bijlagen over de interne klachtprocedure.

Openingsbrieven van de Nationale ombudsman van 23 maart 2005.

Standpunt van de korpsbeheerder van 12 mei 2005, met bijlagen waaronder mutaties en processen-verbaal.

Reactie van verzoeker van 4 juni 2005 en 5 juni 2005.

Verklaring van betrokken ambtenaar G. van 11 juli 2005.

Verklaring van betrokken ambtenaar U. van 11 juli 2005.

Verklaring van betrokken ambtenaar J. van 11 juli 2005.

Reactie van verzoeker van 7 augustus 2005.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1.1. Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar

Artikel 1

"3. In dit besluit wordt verstaan onder:

(...)

b. geweld: elke dwangmatige kracht van meer dan geringe betekenis uitgeoefend op personen of zaken; (...)"

1.2. Ambtsinstructie

Artikel 17, eerste lid

"De ambtenaar die geweld heeft aangewend, meldt de feiten en omstandigheden dienaangaande, alsmede de gevolgen hiervan, onverwijld aan zijn meerdere."

2.1. Ambtsinstructie

Artikel 22

"1. De ambtenaar kan een persoon die rechs van zijn vrijheid is beroofd, ten behoeve van het vervoer handboeien aanleggen.

2. De maatregel, bedoeld in het eerste lid, kan slechts worden getroffen, indien de feiten of omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen met het oog op gevaar voor ontvluchting, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden.

3. De in het tweede lid bedoelde feiten of omstandigheden kunnen slechts gelegen zijn in:

- a. de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, of
- b. de aard van het strafbare feit op grond waarvan de vrijheidsbeneming heeft plaatsgevonden, één en ander in samenhang met de wijze waarop en de situatie waarin het vervoer plaatsvindt."

2.2. Nota van Toelichting, behorend bij de Ambtsinstructie

Artikel 22-23 (...)

"Handboeien mogen slechts worden aangelegd bij het vervoer van arrestanten. (...) De omstandigheden die aanleiding kunnen geven tot het omleggen van handboeien kunnen gelegen zijn in: de persoon van de arrestant, de inrichting van de (dienst)auto, de situatie waarin vervoerd wordt en het ontbreken van de mogelijkheden om op andere wijze met minder ingrijpende maatregelen (bv. door plaatsneming van een politieambtenaar naast de arrestant) een veilig transport te waarborgen. Bij omstandigheden die samenhangen met de persoon kan worden gedacht aan zijn gedrag, mogelijk eerdere ervaringen van de politie met deze persoon op grond waarvan moeilijkheden moeten worden gevreesd, dan wel de aard of de ernst van het feit waarvoor deze is aangehouden. (...)"

3. Grondwet

Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

4.1. Grondwet

Artikel 15, vierde lid

"Hij aan wie rechtmatig zijn vrijheid is ontnomen, kan worden beperkt in de uitoefening van grondrechten voor zover deze zich niet met de vrijheidsontneming verdraagt."

4.2. Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens

Artikel 8

"1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen."